

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918”, ALBA IULIA

**LITERARY AND TRANSCULTURAL COMPARATIVE PARADIGMS:
MEMORY, MYTH, AND TRANSLATION
IN MULTILINGUAL CONTEXTS**

TEZĂ DE ABILITARE

REZUMAT

DOMENIUL: FILOLOGIE

Lect. univ. dr. EMILIA IVANCU

2026

**LITERARY AND TRANSCULTURAL COMPARATIVE PARADIGMS:
MEMORY, MYTH, AND TRANSLATION IN MULTILINGUAL CONTEXTS**

TEZĂ DE ABILITARE

Lect. univ. dr. Emilia IVANCU

SUMMARY

This habilitation thesis, entitled *Literary and Transcultural Comparative Paradigms: Memory, Myth, and Translation in Multilingual Contexts*, presents the development of my academic trajectory after the completion of my doctoral research, structured around the principles of continuity, contribution, and vision. Grounded in sustained research activity and lived professional experience, the thesis reflects the evolution of my work across interconnected domains, including comparative literature, cultural studies, multilingualism, and translation studies and practice. My approach of certain comparative paradigms (memory, myth and translation in multilingual contexts) is based on Gail Finney's formulation (2014) of Comparative Literature as an "amoeba", nourished by the manifold fields it assimilates into its permeable structure. In this perspective, Comparative Literature is defined by its relationship with related disciplines – Cultural Studies, Foreign Language Studies, and Translation Studies – which function both as areas of research and as frameworks for teaching. These domains also constitute the core directions of my research activity, within which literary analysis remains central while engaging with language, culture, and translation.

The initial stage of my research is rooted in imagological analysis and the study of alterity, developed during my MA and doctoral work. This early work provided the foundation for research that has since developed in new directions, extending toward mytho-poetical thought, totalitarian and post-totalitarian societies, creative multilingualism, and translation. This evolution reflects a coherent academic trajectory, in which earlier questions continue to be developed in different historical and cultural contexts.

The first major research direction, presented in Axis 1, focuses on memory, autobiographical discourse, and the concept of hypermnnesia, understood as an intensified form of memory shaped by historical pressure. This line of inquiry examines Romanian autobiographical writing from the interwar period to the post-totalitarian context, with attention to diaries, memoirs, testimonial literature, trauma literature, and epistolarity. Writing emerges as a form of survival and resistance under conditions of censorship, surveillance, and ideological pressure. The analysis of authors such as Mihail Sebastian, Jeni Acterian, Valeriu Anania, Nicolae Steinhardt, Monica Lovinescu, and Varujan Vosganian, together with the writings associated with Dinu and Nelli Pillat, demonstrates how memory becomes a central structuring principle of discourse, linking individual experience to broader historical processes.

The second research direction, developed in Axis 2, represents the international dimension of my work, bringing together a comparative approach to myth and poetry across Romanian, Celtic, Polish, or even Finnish, Georgian, and Romanian Hungarian traditions. It is articulated through the concept of *mytho-poetical thought*, developed through the dialogue between Lucian Blaga (1969) and Ernst Cassirer (1955). This axis examines the ways in which myth functions as a symbolic structure that shapes literary expression across cultures. The research ranges from the myth of construction and sacrifice in different traditions to the study of poetic and musical forms in the Finnish bardic tradition. The analysis of the *Kanteletar* and the concept of the “state of song” illustrates the unity of music and poetry, while the exploration of Celtic materials extends this perspective toward questions of gender, memory, and cultural identity.

The third research direction, described in Axis 3, is dedicated to creative multilingualism and translation, developed through the concept of prismatic translation (Reynolds, Park, Clanchy 2020). This model understands translation as a multidirectional process shaped by linguistic diversity, cultural context, and creativity. This perspective is connected to my teaching activity in Romanian as a foreign language, to my work as a translator, and to the organisation of international workshops. The research also includes a lexicographic dimension, reflected in the development of Romanian–Polish language resources and in the integration of translation into educational and cultural contexts.

The vision developed in this thesis projects these directions into a future perspective on Comparative Literature as a multilingual field moving across languages and cultures. It is structured around three main directions for doctoral supervision: memory and autobiographical discourse; myth and mytho-poetical thought; and creative multilingualism and translation. These directions remain interconnected and continue to develop the main questions that have shaped my research. This vision is grounded in an international academic context, supported by collaborations with institutions such as the Université libre de Bruxelles, Adam Mickiewicz University in Poznań, the Azerbaijan University of Languages, the University of Mainz, and the University of Helsinki, which provide the basis for future research projects, co-tutelle supervision, and academic events. Translation remains an integral part of this trajectory, as a field of research and professional practice connected to multilingual environments.

Overall, the thesis demonstrates a consistent academic development defined by the interaction between theoretical inquiry and practical engagement, highlighting the role of literature in addressing the complexities of a multilingual and interconnected world.

**LITERARY AND TRANSCULTURAL COMPARATIVE PARADIGMS:
MEMORY, MYTH, AND TRANSLATION IN MULTILINGUAL CONTEXTS**

TEZĂ DE ABILITARE

Lect. univ. dr. Emilia IVANCU

REZUMAT

Prezenta teză de abilitare, intitulată *Literary and Transcultural Comparative Paradigms: Memory, Myth, and Translation in Multilingual Contexts* (Paradigme comparative literare și transculturale: memorie, mit și traducere în contexte multilingve), prezintă evoluția parcursului meu academic după finalizarea cercetării doctorale, fiind structurată în jurul conceptelor: *continuitate, contribuție și viziune*. Susținută de activitatea de cercetare și de experiența mea profesională directă în toate subdomeniile prezentate, teza reflectă evoluția preocupărilor mele în mai multe direcții interconectate, precum literatura comparată, studiile culturale, multilingvismul și studiile de traducere, atât sub aspect teoretic, cât și practic. Demersul meu de cercetare concentrat asupra unor paradigme comparate (memorie, mit și traducere în contexte multilingve) se bazează pe felul în care Gail Finney (2014) descrie literatura comparată ca pe o „amibă” care se hrănește din domeniile pe care le integrează într-o structură permeabilă (Finney 2014). Din această perspectivă, literatura comparată se definește prin relația cu disciplinele conexe – studiile culturale, studiile de limbă și studiile de traducere – care funcționează atât ca domenii de cercetare, cât și ca repere pentru activitatea didactică. Aceste direcții constituie nucleul preocupărilor mele, în cadrul cărora analiza literară rămâne centrală, în relație cu limba, cultura și traducerile.

Etapă inițială a parcursului meu academic își are originea în imagologie și în studiul alterității, dezvoltate în cadrul cercetărilor de masterat și doctorat. Acest prim nivel al cercetării a oferit fundamentul unor direcții dezvoltate ulterior, redefinite și extinse în noi direcții precum gândirea mito-poetică, studiul regimurilor totalitare și al societăților post-totalitare, multilingvismul creativ și traducerea.

Astfel, prima direcție majoră de cercetare, dezvoltată în Axa 1, se concentrează asupra memoriei, discursului autobiografic și conceptului de hiperamnezie, înțeles ca formă accentuată a memoriei, modelată de presiunea istorică. Această direcție analizează scrierea autobiografică românească din perioada interbelică până în contextul post-totalitar, cu accent pe jurnale, memorii, literatură testimonială, literatură a traumei și epistolaritate. În acest context, scrisul apare ca formă de supraviețuire și rezistență, în condiții de cenzură, supraveghere și presiune ideologică. Analiza unor autori precum Mihail Sebastian, Jeni Acterian, Valeriu Anania, Nicolae Steinhardt, Monica Lovinescu și Varujan Vosganian sau Dinu și Nelli Pillat, evidențiază rolul memoriei ca principiu de organizare a discursului, care leagă experiența individuală de procese istorice mai ample.

A doua direcție de cercetare, dezvoltată în Axa 2, reprezintă dimensiunea cea mai internațională a activității mele, reunind o abordare comparativă a mitului și poeziei în spații literare și culturale diverse, precum cel românesc, celtic, polonez, finlandez, georgian și maghiar din România. Aceasta este articulată prin conceptul de gândire mito-poetică, dezvoltat prin punerea în dialog a perspectivelor lui Lucian Blaga (1969) și Ernst Cassirer (1955). Cercetarea analizează modul în care mitul funcționează ca structură simbolică ce modelează expresia literară în contexte culturale diferite. Studiile variază de la mitul construcției și al sacrificiului în diferite tradiții până la formele poetice și muzicale din tradiția bardică finlandeză. Analiza culegerii *Kanteletar* și a conceptului de „stare de cântec” evidențiază unitatea dintre muzică și poezie, iar explorarea materialului celtic extinde această perspectivă către relația dintre gen, memorie și identitate culturală.

A treia direcție de cercetare, prezentată în Axa 3, este dedicată multilingvismului creativ și traducerii, dezvoltate prin conceptul de traducere prismatică (Reynolds, Park, Clanchy 2020). Acest model înțelege traducerea ca proces multidirecțional, influențat de diversitatea lingvistică, contextul cultural și creativitate. Perspectiva este legată de activitatea mea didactică în domeniul limbii române ca limbă străină, de activitatea de traducător și de organizarea unor ateliere internaționale. Cercetarea include și o dimensiune lexicografică, reflectată în dezvoltarea unor resurse româno-polone și în integrarea traducerii în contexte educaționale și culturale.

Viziunea propusă în această teză proiectează direcțiile analizate anterior într-o perspectivă de viitor asupra literaturii comparate, înțeleasă ca domeniu permeabil și multilingv, care traversează limbi, culturi și contexte. Această perspectivă este structurată în jurul a trei direcții principale de cercetare în cadrul cărora voi putea coordona teze de doctorat: memoria și discursul autobiografic; gândirea mito-poetică; multilingvismul și traducerea. Aceste paradigme sunt interconectate și continuă să dezvolte cercetările mele până în prezent. Viziunea mea se sprijină pe un cadru academic internațional, susținut de colaborări cu instituții precum Université libre de Bruxelles, Universitatea Adam Mickiewicz din Poznań, Polonia, Azerbaijan University of Languages, Universitatea din Mainz, Germania și Universitatea din Helsinki, Finlanda, care oferă baza pentru proiecte viitoare de cercetare, co-tutelă doctorală și organizarea de evenimente științifice. Traducerea rămâne o componentă esențială a carierei mele academice viitoare, atât ca domeniu de cercetare, cât și ca practică profesională, în strânsă legătură cu mediile multilingve în care îmi desfășor activitatea.

În concluzie, prezenta teză de abilitare evidențiază un parcurs academic coerent, definit prin interacțiunea dintre reflecția teoretică și practica profesională, subliniind rolul literaturii ca spațiu de negociere a identității, memoriei, mitului și experienței culturale, precum și relevanța literaturii comparate într-un context contemporan marcat de multilingvism.